

5.9.2024

ברוך שהחיינו וקיימנו לזמן הזה.

קהילתנו חוגגת בימים אלה את ימי ההולדת של חברות וחברים שהגיעו לגיל 80, ואני זוכה להיות בין הנבחרים לציין את המאורע המיוחד הזה. עבורי, זו הזדמנות לשתף אתכם בסיפור אישי שמחבר אותי לעברנו המשותף ולבית הכנסת שלנו.

אמי ז"ל אמרה שלי יש "כמה ימי הולדת", כיצד?

דוד שטיינר ז"ל, שהיה ממייסדי בית הכנסת שלנו וידיד משפחתנו, בא אלי לפני שהובילו אותי לחופה ואמר: "לא האמנו שנוביל אותך לחופה ועוד בירושלים" והצטרף אל המלווים אותי לטקס. הוא שהה עם אבי בבונקר ודאג לגורל אמי, אחי ולי, שהיינו בבונקר אחר.

ועכשיו ההסברים: נולדתי בפּרסבורג (ברטיסלבה) בירת סלובקיה, באוגוסט 1944 כשיהודים כבר לא התקבלו לבתי החולים בעיר ובית החולים היהודי כבר לא פעל.

כשהייתי בת 6 שבועות היו הורי צריכים לעזוב את הדירה בה שהו איתי ועם אחי שהיה בן שנתיים וחצי, כי הגרמנים הקיפו את הבית מכל עבר והיה חשש שיכנסו לדירות.

כדי לצאת מהדירה היה צורך לקפוץ מהחלונות לחצר פנימית ולא לרדת במדרגות שהובילו לרחוב. אותי עטפו בשק שינה וזרקו למטה. השכנים שהקדימו אותנו, תפסו אותי.

לפנות בוקר התברר שצריך לעזוב את הבית. אמי העיזה ועלתה לדירה ולקחה עגלה. הכניסה אותי עם אחי לתוכה והלכה איתנו למקום מסתור, שהוכן מראש, לעת צרה, דרך של כחצי שעה, שנראתה לאמי כנצח. לאורך כל הדרך עמדו על המדרכות יהודים עם חבילות קטנות ומאחוריהם הגרמנים, חיכו למשאיות שתבואנה לאסוף את היהודים. אף אחד לא עצר את אמי עם הילדים כל הדרך!!!

אמי הגיעה לבונקר, שבו שהו כבר 15 אנשים ושם נשארנו מיום אחד לאחר יום הכיפורים עד שביעי של פסח, עד לשחרור על ידי הרוסים, בתנאים קשים מאוד ומעט מאוד אוכל. אמי הצליחה בכוח הרצון שלה ובעקשנותה להניק אותי, אע"פ שלא היה לה כמעט מה לאכול. השתחררנו בשביעי של פסח, כשדוד שטיינר ז"ל בא להודיע שהמלחמה הסתיימה.

אחרי המלחמה, אמי ירדה איתי בעגלה ואחי ליד העגלה. לפתע התקרב חייל רוסי לעגלה, ביד אחת היה לו אקדח ובידו השנייה שעון וכסף. הוא זרק לעגלה את הכסף ואת השעון, חטף אותי וברח... אמי רצה אחריו עד שהשיגה אותו וחספה אותי בחזרה.

ובכן : כמה ימי הולדת יש לי!?!?

היום, כשאני חוגגת את יום הולדתי ה-80, אני חושבת על הדרך הארוכה שעברנו, על הזכות להיות חלק מהקהילה הזו.

ברוך שהחיינו וקיימנו לזמן הזה,

—חווה דוד

“Blessed be God that we have lived and existed to this time.”

Our community is currently celebrating the birthdays of friends who have reached the age of 80, and I am privileged to be among the chosen ones to celebrate this special occasion. For me, this is an opportunity to share with you a personal story that connects me to our common past and our community.

My late mother said I have "several birthdays", how?

The late David Steiner, who was one of the founders of our community and a friend of our family, came to me before I was led to the Chuppah and said: "We didn't believe we would come to take you to the Chuppah, and even in Jerusalem" He hid with my father in the same bunker, worrying about the fate of my mother, my brother and me, who were in another bunker.

And now the details: I was born in Pressburg (Bratislava), the capital of Slovakia, in August 1944, at a time when Jews were no longer admitted to the hospitals in the city and the Jewish hospital was no longer in operation.

When I was 6 weeks old, my parents had to leave the apartment where they were staying with me and my brother who was two and a half years old, because the Germans surrounded the house from all sides and there was a fear that they would enter the apartments.

To get out of the apartment it was necessary to jump from the windows into an inner courtyard rather than go down the stairs that led to the street. I was wrapped in a sleeping bag and thrown down. The neighbors who were ahead of us, caught me.

Early in the morning it became clear that we had to leave the house. My mother took a risk and went up to the apartment and took a pram. She put me and my brother in it and went with us to a hiding place, prepared in advance, for a time of need - a journey of about half an hour, which seemed to my mother an eternity. All along the way there were Jews standing on the sidewalks with small packages and behind them the Germans, waiting for the trucks to come pick up the Jews. All along the way, no one stopped my mother with the children!!!

My mother arrived at the bunker, where there were already 15 people. We stayed there, in very difficult conditions with very little food from the day after Yom Kippur until the seventh of Pesach, until the liberation by the Russians,. My mother managed by her strength of will and her persistence to breastfeed me, even though she had almost nothing to eat.

We were released on the seventh of Pesach, when the late David Steiner came to announce that the war was over.

After the war, my mother went down with me in the wagon and my brother next to the pram. Suddenly a Russian soldier approached the pram, he had a gun in one hand and a watch and money in the other. He threw the money and the watch into the cart, snatched me and ran away. My mother ran after him until she caught up with him and grabbed me back.

Well: how many birthdays do I have?!

Today, when I celebrate my 80th birthday, I think about the long way we have come and about the privilege of being part of this community.

Blessed be God that we have lived and existed to this time,

— *Chava David*
